

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ NACIONALINĘ ŽEMĖS TARNYBĄ PRIE ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJOS IR VALSTYBĖS ĮMONĘ VALSTYBINIŲ MIŠKŲ URĖDIJĄ

2021 m. rugsėjo 2 d. Nr. 4D-2021/1-842
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius gavo X (toliau ir citatose vadinama – Pareiškėjas), kurio interesams atstovauja advokatų profesinės bendrijos A advokato padėjėjas Y (toliau ir citatose vadinama – Pareiškėjo atstovas), skundą dėl Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos (toliau ir citatose vadinama – NŽT) pareigūnų ir valstybės įmonės Valstybinių miškų urėdijos (toliau ir citatose vadinama – VĮ VMU arba VMU) darbuotojų veiksmų (neveikimo) nagrinėjant Pareiškėjo prašymus.

2. Pareiškėjo atstovas skunde Seimo kontrolieriui nurodo:

2.1. Pareiškėjui „[...] nuosavybės teise priklauso žemės sklypai, esantys <...>, Kaune, unikalus Nr. <...> ir <...>, Kaune, unikalus Nr. <...> (toliau – Žemės sklypai).

Į Žemės sklypus, jų planuose, yra numatytas patekimas, pažymėti pravažiavimo keliai, tačiau faktiškai vietoje buvusio kelio šiai dienai yra įrengtas pėsčiųjų takas, Pareiškėjas nebeturi kaip patekti prie jam priklausančių Žemės sklypų“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta);

2.2. Pareiškėjas „[...] 2021 m. vasario 10 d. prašymą NŽT Kauno miesto skyriui (toliau – Skyrius), kuriuo prašyta suteikti informaciją kur, pagal [...] archyvinę dokumentaciją, yra numatyti įvažiavimo/išvažiavimo keliai į / iš Žemės sklypus.“

NŽT Skyrius „[...] 2021 m. vasario 26 d. raštu Nr. 8SD-934-(14.8125E.) „Dėl prašymo nagrinėjimo“ informavo, kad į Žemės sklypus yra numatytas patekimas iš šiaurinės pusės, per valstybinę žemę, kuri šiai dienai yra suformuota miškų ūkio paskirties žemės sklypu, kurio kadastro Nr. <...>, ir patikėjimo teise valdoma VĮ VMU. Šiame žemės sklype nėra įregistruotas Pareiškėjui servitutas, todėl VĮ VMU turi teisę sudaryti sandorius dėl servitutų patikėjimo teise valdomame žemės sklype.“

Pareiškėjas pateikė „[...] 2021-03-30 prašymą, prašydamas nurodyti kuri institucija turėtų būti suinteresuota šalimi norint nustatyti kelio servitutą valstybinės reikšmės miško sklype“;

2.3. Pareiškėjas „[...] 2021 m. kovo 1 d. telefonu kreipėsi, o po to ir el. paštu pateikė Žemės sklypų dokumentus servituto nustatymui VĮ VMU.

VĮ Valstybinių miškų urėdija 2021 m. kovo 3 d. elektroniniu paštu atsakė, kad VĮ VMU yra valstybinės miško žemės valdytoja patikėjimo teise ir ji jokių sandorių sudaryti negali. Pasiūlė kreiptis dar kartą į NŽT, galbūt tiesiai į Vilnių į jų centrinę administraciją ir išdėstyti visas aplinkybes“;

2.4. Pareiškėjas „[...]“ pateikė 2021 m. kovo 10 d. NŽT prašymą, kuriuo prašė paaiškinti, kuri institucija turėtų būti suinteresuota šalimi norint nustatyti kelio servitutą valstybinės reikšmės miško sklype.

NŽT Skyrius 2021-04-20 raštu Nr. 8SD-2060-(14.8.125 E.) „Dėl prašymo nagrinėjimo“ pakartotinai nurodė, jog tuo atveju, kai sandoriu turi būti nustatytas kelio servitutas valstybinės reikšmės miško žemės sklypuose, kurie patikėjimo teise valdomi VĮ VMU, minėtą sandorį turėtų sudaryti VĮ VMU“;

2.5. „Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau vadinama – VAI) „3 str. 1 d. 1 p. numato, kad Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi vieno langelio principu [...].“

Atitinkamai VAI 11 str. 4 d. nustatyta tvarka, jeigu viešojo administravimo subjektas pagal kompetenciją negali spręsti prašyme ar skunde išdėstytų klausimų ar priimti administracinės procedūros sprendimo dėl prašyme ar skunde išdėstyto klausimo, jis jo nenagrinėja ir ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo prašymo ar skundo gavimo dienos persiunčia jį kompetentingam viešojo administravimo subjektui, ir apie tai praneša asmeniui.

Nagrinėjamu atveju Pareiškėjui 2021 m. kovo 10 d. pateikus NŽT prašymą, kuriuo prašė paaiškinti, kuri institucija turėtų būti suinteresuota šalimi norint nustatyti kelio servitutą valstybinės reikšmės miško sklype, skyrius 2021-04-20 raštu Nr. 8SD-2060-(14.8.125 E.) „Dėl prašymo nagrinėjimo“ turėjo nerekomenduoti Pareiškėjui kreiptis į VĮ VMU, o šį prašymą per 5 darbo dienas persiųsti VĮ VMU bei informuoti Pareiškėją apie tokių veiksmų atlikimą“;

2.6. NŽT „[...]“ nepersiuntus Pareiškėjo prašymo, buvo sukelti padariniai, kurių įstatymo leidėjas siekė išvengti reglamentuodamas „vieno langelio“ viešojo administravimo principą, numatant, kad prašymą padavusiam asmeniui nereikėtų pačiam teikti Advokatų profesinė bendrija A papildomų prašymų pagal viešojo administravimo subjekto nukreipimą kitam viešojo administravimo subjektui, taip net sudarant prielaidas dviem valstybės institucijoms pateikti to paties teisės akto bei situacijos skirtingą vertinimą“;

2.7. Pareiškėjas „[...]“ pateikė tris prašymus valstybės institucijoms, valstybės institucijos atsakymuose nurodė, kad nagrinėjamas klausimas nėra priskiriamas jų kompetencijai ir rekomendavo Pareiškėjui kreiptis į kitą instituciją, šių prašymų nepersiūsdamos ir taip pažeisdamos [...] VAI 3 str. 1 d. 13 p., 11 str. 4 d., Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875 patvirtintų Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių [...] 28 p., ir taip nepadėdamos išspręsti Pareiškėjo pateikto prašymo esmės – pateikimo į Žemės sklypus.“

3. Pareiškėjo atstovas Seimo kontrolieriaus prašo: „Įpareigoti NŽT išnagrinėti Pareiškėjo 2021 m. vasario 10 d. prašymą.“

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius, gavęs Pareiškėjo atstovo skundą, dėl informacijos ir ją patvirtinančių dokumentų gavimo kreipėsi į Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministeriją (toliau vadinama – Žemės ūkio ministerija), NŽT ir VĮ VMU.

5. Iš NŽT pateiktos informacijos nustatyta:

5.1. Pareiškėjas NŽT Skyriui el. paštu pateikė 2021 m. vasario 9 d. prašymą (Skyriuje užregistruotas 2021-02-10; toliau vadinama – Prašymas-1)

„Pareiškėjas Prašyme-1 prašė pateikti informaciją, kur, pagal teritoriniame skyriuje esančią archyvinę dokumentaciją, yra numatyti įvažiavimo / išvažiavimo keliai į / iš žemės sklypus (-ų) <...>

ir <...>, Kauno m. (toliau – Žemės sklypai), kuriuos jis valdo nuosavybės teisėmis, taip pat Pareiškėjas informavo, kad privažiavimo kelias į Žemės sklypus yra užstatytas betoniniu bloku ir užtvertas mediniais poliais.“

5.2. Skyrius atsakymą Pareiškėjui pateikė 2021 m. vasario 26 d. raštu Nr. 8SD-934-(14.8.125E.) „Dėl prašymo nagrinėjimo“ (toliau – Raštas-1), kuriame, be kitos informacijos, buvo nurodyta:

„[...] Žemės sklypas <...>, Kaune (buvęs adresas – <...>, Kaune), suformuotas atsižvelgiant į 1995 m. parengtą Žemės sklypo suformavimo schemą ir pagal ją parengtą sklypo ribų planą. Įvažiavimo / išvažiavimo kelias į / iš minėtą (-o) žemės sklypą (-o) šiuose dokumentuose nurodytas iš šiaurinės sklypo pusės.

Žemės sklypas <...>, Kauno m., suformuotas atsižvelgiant į Kauno miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2009 m. lapkričio 23 d. įsakymu Nr. A-4390 „Dėl žemės sklypo <...> plano patvirtinimo“ patvirtintą planą. Plane nurodyta, kad įvažis į minėtą žemės sklypą planuojama valstybės žemėje, numatant kelio servitutą (tarnaujantį daiktą) žemės sklype <...>, Kaune.

[...] daiktinės teisės (kelio servitutai (tarnaujantis ir viešpataujantis daiktai) Nekilnojamojo turto registre įregistruotos.

Miško ūkio paskirties žemės sklype (kadastro Nr. <...>) [...], kuri patikėjimo teise valdo VĮ VMU, kelio servitutai (tarnaujantys daiktai), suteikiantys teisę važiuoti transporto priemonėmis per miško ūkio paskirties žemės sklypą, nenumatyti.

[...] VĮ Valstybiniam miškotvarkos institutui atliekant miško žemės sklypo formavimo procedūras, Jūs [Pareiškėjas], kaip besiribojančio žemės sklypo savininkas, pranešimu buvo pakviestas atvykti į sklypo matavimus. Iš Žemės sklypų ribų paženkinimo-parodymo akto, kuris surašytas 2014 m. gruodžio 3 d., matyti, kad Jūs [Pareiškėjas] dalyvavote žemės sklypo ribų paženkinimo procedūroje ir su sklypo ribomis sutikote pasirašydamas minėtame akte.

Lietuvos Respublikos žemės įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 1 punktą nurodo, kad NŽT yra visos Lietuvos Respublikos valstybinės žemės patikėtinė, išskyrus žemę, kuri šio ir kitų įstatymų nustatyta tvarka patikėjimo teise perduota kitiems subjektams.

VĮ VMU patikėjimo teise valdyti valstybinės miško žemės sklypus suteikta Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu, todėl, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 4.106 straipsnio 1 dalies nuostatomis, minėta *įmonė turi teisę jiems perduotus minėtus žemės sklypus nustatyta tvarka ir sąlygomis valdyti, juos naudoti bei disponuoti.*

Žemės servitutų nustatymą reglamentuoja Lietuvos Respublikos žemės įstatymo 23 straipsnis, o minėto straipsnio 10 dalyje įtvirtinta nuostata, kad valstybinės žemės patikėtiniai (šiuo atveju VĮ VMU) *turi teisę sudaryti sandorius dėl valstybinės žemės servitutų tais atvejais, kai servitutai negali būti nustatyti administraciniu aktu.* Nagrinėjamu atveju kelio servitutas (tarnaujantis daiktas) žemės sklype (kadastro Nr. <...>) administraciniu aktu negali būti nustatytas, kadangi jis nėra numatytas teritorijų planavimo dokumento ar žemės valdos projekto sprendiniuose.

Atsižvelgdami į tai, kas išdėstyta, informuojame, kad *tu atveju, kai sandoriu turi būti nustatytas kelio servitutas valstybinės miško žemės sklypuose, kurie patikėjimo teise valdomi VĮ VMU, minėtą sandorį turėtų sudaryti VĮ VMU.*

[...]

Šis raštas per 20 darbo dienų nuo jo priėmimo gali būti skundžiamas NŽT direktoriui Lietuvos Respublikos žemės reformos įstatymo 18 straipsnio ir Išankstinio ginčų nagrinėjimo NŽT ne teismo tvarka taisyklių, patvirtintų NŽT direktoriaus 2010 m. rugsėjo 7 d. įsakymu Nr. 1P-90 „Dėl Išankstinio ginčų nagrinėjimo NŽT ne teismo tvarka taisyklių patvirtinimo“, nustatyta tvarka.“

5.3. Skyrius 2021 m. kovo 29 d. gavo NŽT Bendrųjų reikalų departamento Dokumentų valdymo ir asmenų aptarnavimo skyriaus vyr. specialistės el. laišką, kuriuo buvo persiųstas Pareiškėjo paklausimas (Skyriuje užregistruotas 2021-03-30; toliau vadinama – Prašymas-2).

Prašyme-2 Pareiškėjas, be kitos informacijos, nurodė: „Prašau Jūsų išsiaiškinti, kas yra atsakingas mano atveju už priklausantį privažiavimą į esančią nuosavybę? Ir nustatyti galimybę į jo patekimą?“

5.4. Skyrius atsakymą į Prašymą-2 Pareiškėjui pateikė 2021 m. balandžio 20 d. raštu Nr. 8SD-2060-(14.8.125E.) „Dėl Jūsų paklausimo“ (toliau vadinama – Raštas-2), kuriame, be kitos informacijos, buvo nurodyta:

Skyrius „[...] 2021 m. vasario 26 d. raštu Nr. 8SD-934-(14.8125E.) „Dėl prašymo nagrinėjimo“ informavo Jus [Pareiškėją], kad miškų ūkio paskirties žemės sklypą, kurio kadastro Nr. <...>, patikėjimo teise valdo VĮ VMU ir ši turi teisę sudaryti sandorius dėl servitutų patikėjimo teise valdomame žemės sklype.

[...] atkreipėme Jūsų dėmesį, kad, VĮ Valstybiniam miškotvarkos institutui atliekant miško žemės sklypo formavimo procedūras, kelio servitutai (tarnaujantys daiktai), suteikiantys teisę važiuoti per miškų ūkio paskirties žemės sklypą iki Jūsų [Pareiškėjo] nuosavybės teise valdomų žemės sklypų, nebuvo numatyti, todėl administraciniu aktu šie servitutai ir nebuvo nustatyti.

Paaškiname, kad servitutas yra daiktinė teisė, Lietuvos Respublikos civilinio kodekso [toliau ir citatose vadinama – CK] 4.111 straipsnio 1 dalyje apibrėžiama kaip teisė į svetimą nekilnojamąjį daiktą, suteikiama naudotis tuo svetimu daiktu (tarnaujančiuoju daiktu), arba to daikto savininko teisės naudotis daiktu apribojimas, siekiant užtikrinti daikto, dėl kurio nustatomas servitutas (viešpataujančiojo daikto), tinkamą naudojimą. Pagal CK 4.124 straipsnio 1 dalies nuostatas servituto nustatymo pagrindai yra: 1) įstatymai, 2) sandoriai, 3) teismo sprendimas ir 4) įstatymo numatytais atvejais – administracinis aktas.

Vadovaujantis CK 4.125 straipsniu, sandoriais nustatyti servitutus turi teisę tik pats tarnaujančiuoju tampančio daikto savininkas, o CK 4.124 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta, kad, nustatant servitutus, visais atvejais turi būti ir dėl servitutų nustatymo viešpataujančiuoju tampančio daikto savininko valia, išskyrus atvejus, kai servitutą nustato įstatymai ar teismo sprendimas.

CK 4.106 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad turto patikėjimo teisė – tai patikėtinio teisė patikėtojo nustatyta tvarka ir sąlygomis valdyti, naudoti perduotą turtą bei juo disponuoti. Lietuvos Respublikos žemės įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodyta, kad NŽT – visos Lietuvos Respublikos valstybinės žemės, išskyrus žemę, kuri šio ir kitų įstatymų nustatyta tvarka patikėjimo teise perduota kitiems subjektams, patikėtinė.

VĮ VMU patikėjimo teisė valdyti valstybinio miško žemės sklypus suteikta Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu, todėl vadovaujantis CK 4.106 straipsnio 1 dalies nuostatomis minėta įmonė turi teisę jiems perduotus minėtus žemės sklypus nustatyta tvarka ir sąlygomis valdyti, juos naudoti bei disponuoti.

Žemės servitutų nustatymą reglamentuoja Lietuvos Respublikos žemės įstatymo 23 straipsnis, o minėto straipsnio 10 dalyje įtvirtinta nuostata, kad valstybinės žemės patikėtiniai (šiuo atveju valstybės įmonė Valstybinių miškų urėdija) turi teisę sudaryti sandorius dėl valstybinės žemės servitutų tais atvejais, kai servitutai negali būti nustatyti administraciniu aktu.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, tuo atveju, kai sandoriu turi būti nustatytas servitutas valstybinės miško žemės sklypuose, kurie patikėjimo teise valdomi valstybės įmonės VĮ VMU, minėtą sandorį turėtų sudaryti VĮ VMU.

[...]

Šis raštas per 20 darbo dienų nuo jo priėmimo gali būti skundžiamas NŽT direktoriui Lietuvos Respublikos žemės reformos įstatymo 18 straipsnio ir Išankstinio ginčų nagrinėjimo NŽT ne teismo tvarka taisyklių, patvirtintų NŽT direktoriaus 2010 m. rugsėjo 7 d. įsakymu Nr. 1P-90 „Dėl Išankstinio ginčų nagrinėjimo NŽT ne teismo tvarka taisyklių patvirtinimo“, nustatyta tvarka.“

5.5. „[...] žemės sklypas adresu <...> Kaune (kadastro Nr. <...>) (toliau – Žemės sklypas-1)), suformuotas atsižvelgiant į 1995 m. parengtą Žemės sklypo suformavimo schemą ir pagal ją parengtą Žemės sklypo-1 namų valdos žemės sklypo ribų planą ribų

planą M 1:500 (toliau – Planas-1). Plane-1 privažiavimo kelias į Žemės sklypą-1 pavaizduotas šiaurinėje žemės sklypo dalyje (gretimybė 1-2 „Fondinė žemė“).

Iš Nekilnojamojo turto registro centrinio duomenų banko išrašo (reg. Nr. <...>) matyti, kad Žemės sklypui-1 nėra registruotų daiktinių teisių, t. y. Žemės sklype-1 nėra registruotų servitutų.

Žemės sklypas <...>, Kaune (kadastro Nr. <...> (toliau – Žemės sklypas-2)), suformuotas atsižvelgiant į Kauno miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2009 m. lapkričio 23 d. įsakymu Nr. A-4390 „Dėl žemės sklypo <...> plano patvirtinimo“ patvirtintą planą M 1:1000 (toliau – Planas-2). Plane-2 nurodyta, kad privažiavimo kelias pavaizduotas šiaurinėje žemės sklypo dalyje „Planuojama įvaža Valstybės žemėje“.

Iš Nekilnojamojo turto registro centrinio duomenų banko išrašo (reg. Nr. <...>) matyti, kad Žemės sklype-2 yra įregistruotas 0,0060 ha kelio servitutas – teisė važiuoti transporto priemonėmis (viešpataujantis) (servituto aprašyme nurodyta „<...> Sklype <...> <...>“), kurio įregistravimo pagrindas – Kauno apskrities viršininko 2010 m. vasario 25 d. įsakymas Nr. 02-01-1649.

Iš Nekilnojamojo turto registro centrinio duomenų banko išrašo (reg. Nr. <...>) matyti, kad Žemės sklype adresu <...> taip pat yra įregistruotas 0,0060 ha kelio servitutas – teisė važiuoti transporto priemonėmis (tarnaujantis) (servituto aprašyme nurodyta „<...> Žemės sklypo <...> naudotojui <...>“), kurio įregistravimo pagrindas – Kauno apskrities viršininko 2010 m. vasario 25 d. įsakymas Nr. 02-01-1649.

Abu Pareiškėjo Žemės sklypai ribojasi su masyviu miškų ūkio paskirties žemės sklypu (kadastro Nr. <...>) (toliau – Žemės sklypas-3), kurio naudojimo būdas – ekosistemų apsaugos miškų sklypai, sklypas buvo suformuotas ir jo kadastro duomenys patvirtinti Skyriaus vedėjo 2016 m. balandžio 19 d. sprendimu Nr. 8SD-356-(14.8.100.). Iš Nekilnojamojo turto registro centrinio duomenų banko išrašo (reg. Nr. <...>) matyti, kad Žemės sklypas-3 nuosavybės teise priklauso Lietuvos Respublikai, tačiau vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. gruodžio 20 d. nutarimu Nr. 1077 „Dėl valstybinės miškų ūkio paskirties žemės sklypų perdavimo patikėjimo teise valstybės įmonei valstybinių miškų urėdijai“ šis sklypas 2018-01-08 perdavimo ir priėmimo aktu Nr. 1DPS-55-(4.27.)/VD-1 buvo perduotas patikėjimo teise valdyti VĮ VMU [...]. Taip pat pažymėtina, kad Žemės sklype-3 nėra registruotų daiktinių teisių, t. y. Žemės sklype-3 nėra registruotų servitutų.“

5.6. „[...] kelio servitutas yra daiktinė teisė, [...] CK 4.111 straipsnio 1 dalyje apibrėžiama kaip „teisė į svetimą nekilnojamąjį daiktą, suteikiama naudotis tuo svetimu daiktu (tarnaujančiuoju daiktu), arba to daikto savininko teisės naudotis daiktu apribojimas, siekiant užtikrinti daikto, dėl kurio nustatomas servitutas (viešpataujančiojo daikto), tinkamą naudojimą“. Pagal CK 4.124 straipsnio 1 dalies nuostatas servituto nustatymo pagrindai yra: įstatymai, sandoriai, teismo sprendimas ir įstatymo nustatytais atvejais – administracinis aktas.

Pagal Lietuvos Respublikos žemės įstatymo 23 straipsnio 2 dalį administraciniu aktu Vyriausybės nustatyta tvarka pagal patvirtintų teritorijų planavimo dokumentų ar žemės valdos projektų sprendinius servitutai nustatomi: 1) valstybinės žemės sklypams, kurie pagal teritorijų planavimo dokumentus ar žemės valdos projektus numatomi grąžinti, perduoti ar suteikti nuosavybėn neatlygintinai, numatomi perduoti ar kitaip perleisti; 2) valstybinės žemės sklypams, kurie pagal teritorijų planavimo dokumentus ar žemės valdos projektus numatomi išnuomoti ar perduoti neatlygintinai naudotis; 3) išnuomotiems ar perduotiems neatlygintinai naudotis valstybinės žemės sklypams, taip pat savivaldybių ir privačios žemės sklypams, kai pagal teritorijų planavimo dokumentus ar žemės valdos projektus numatomas kelio servitutas, suteikiantis teisę įvairiomis transporto priemonėmis privažiuoti ar naudojantis juo kaip pėsčiųjų taku priėti prie kapinių, rekreacinių ir kitų gyventojų bendram naudojimui skirtų teritorijų bei gamtos ir kultūros paveldo teritorinių kompleksų ir objektų; 4) išnuomotiems ar perduotiems neatlygintinai naudotis valstybinės žemės sklypams, taip pat savivaldybių ir privačios žemės sklypams, kai pagal teritorijų planavimo dokumentus ar žemės valdos projektus numatomas servitutas, suteikiantis teisę tiesti centralizuotus (bendrojo naudojimo) inžinerinės infrastruktūros tinklus (požemines ir antžemines komunikacijas),

kelius bei takus, jais naudotis ir juos aptarnauti; 5) valstybinės, savivaldybių ir privačios žemės sklypams, konsoliduotiems (pertvarkytiems) pagal žemės konsolidacijos projektą.

Pažymime, kad Žemės įstatymo 23 straipsnio 10 dalyje nustatyta, kad valstybinės žemės patikėtiniai turi teisę sudaryti sandorius dėl valstybinės žemės servitutų tik tais atvejais, kai servitutai negali būti nustatyti administraciniu aktu, tai yra servitutai gali būti nustatomi sandoriu (notariškai patvirtinta sutartimi), jeigu jie nepatenka į minėtoje Žemės įstatymo 23 straipsnio 2 dalyje nustatytus atvejus.

Pagal CK 4.125 straipsnį sandoriu nustatyti servitutus turi teisę tik pats tarnaujančiuoju tampančio daikto savininkas, šiuo atveju valstybinės žemės patikėtiniai – VĮ VMU.

Atsižvelgdami į tai, kas išdėstyta, informuojame, kad Pareiškėjui Skyriaus pateikti atsakymai (Raštas-1 ir Raštas-2) buvo išsamūs ir pagrįsti teisės aktais.“

5.7. „NŽT, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 11 straipsnio 4 dalimi, persiunčia pareiškėjų paklausimus ar skundus, jeigu, remiantis NŽT nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2001 m. birželio 14 d. įsakymu Nr. 194 „Dėl Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos“ (toliau – Nuostatai), NŽT nėra kompetentinga atsakyti į paklausimą. Kadangi, vadovaujantis Nuostatų 7 punktu, kuris nustato, kad NŽT, vykdydama jai pavestus uždavinius, atlieka šias funkcijas: įstatymų nustatytais atvejais ir tvarka nustato servitutus, Skyrius atsakė Pareiškėjui, kokiu būdu servitutas gali būti nustatytas, ir pasiūlė kreiptis į atitinkamą instituciją.“

5.8. „Žemės sklypo-3 [...] formavimo darbus atliko VĮ Valstybinis miškotvarkos institutas. Informuojame, kad Žemės sklypo-3 kadastriniai matavimai atlikti vadovaujantis Kauno miesto savivaldybės valstybinės reikšmės miškų schema, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. spalio 23 d. nutarimu Nr. 1154 „Dėl valstybinės reikšmės miškų plotų patvirtinimo“ (toliau – Schema). Pagal Valstybinės reikšmės miškų plotų schemų rengimo ir tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. gruodžio 19 d. nutarimu Nr. 1369 „Dėl Valstybinės reikšmės miškų plotų schemų rengimo ir tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Aprašas), 3 punktą valstybinės reikšmės miškų plotų Schemų rengimą ir tikslinimą organizuoja Aplinkos ministerija, o jų rengimą ir derinimą atlieka Valstybinė miškų tarnyba. Pagal Aprašo 2 punktą Schemos yra skirtos valstybinės reikšmės miškų plotams ir jų riboms nustatyti. Schemos rengiamos pagal valstybinės sklypinės miškų inventorizacijos metu nustatytus faktinius duomenis. Pagal schemas Lietuvos Respublikos Vyriausybė tvirtina valstybinės reikšmės miškų plotus.

Skyriaus vedėjo 2016 m. balandžio 19 d. sprendimu Nr. 8SD-356-(14.8.100.) „Dėl Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos Kauno miesto skyriaus vedėjo 2015 m. gruodžio 30 d. sprendimo Nr. 8SK-1368(14.8.100.) pripažinimo netekusiu galios ir dėl žemės sklypo, esančio prie <...> Kaune, nustatytų kadastro duomenų patvirtinimo (žemės sklypo suformavimo) ir Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos patikėjimo teisės į šį žemės sklypą įregistravimo Nekilnojamojo turto registre“ Žemės sklypas-3 buvo suformuotas ir patvirtinti nustatyti kadastro duomenys pagal VĮ Valstybinio miškotvarkos instituto matininkės A. B. (vardas, pavardė Seimo kontrolieriui žinomi) 2016 m. sausio 29 d. parengtą žemės sklypo kadastro duomenų bylą. Minėto sprendimo pagrindu Miškų ūkio paskirties Žemės sklypas-3 buvo įregistruotas Nekilnojamojo turto registre.“

Servitutų nustatymą administraciniu aktu reglamentuoja Lietuvos Respublikos žemės įstatymo 23 straipsnis ir Žemės servitutų nustatymo administraciniu aktu taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. spalio 14 d. nutarimu Nr. 1289 „Dėl Žemės servitutų nustatymo administraciniu aktu taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Servitutų nustatymo taisyklės).

Vadovaudamiesi Servitutų nustatymo taisyklių 2.3, 2.4 ir 2.5 papunkčiais bei Žemės įstatymo 23 straipsnio 2 dalies 3, 4 ir 5 punktais, NŽT teritorinių padalinių vadovai servitutus administraciniu aktu nustato šiais atvejais: 1) kai pagal teritorijų planavimo dokumentus ar žemės valdos projektus numatomas kelio servitutas, suteikiantis teisę įvairioms transporto priemonėms privažiuoti ar naudotis juo kaip pėsčiųjų taku prieiti prie kapinių, rekreacinių ir kitų gyventojų bendram naudojimui

skirtų teritorijų bei gamtos ir kultūros paveldo teritorinių kompleksų ir objektų; 2) kai pagal teritorijų planavimo dokumentus ar žemės valdos projektus numatomas servitutas, suteikiantis teisę tiesti centralizuotus (bendro naudojimo) inžinerinės infrastruktūros tinklus (požemines ir antžemines komunikacijas), kelius bei takus, jais naudotis ir juos aptarnauti; 3) žemės sklypams, konsoliduotiems (pertvarkytiems) pagal žemės konsolidacijos projektą.

Vadovaudamiesi minėtų teisės aktų nuostatomis, pažymime, kad NŽT teritorinių padalinių vedėjai servitutus administraciniu aktu gali nustatyti tik Žemės įstatymo 23 straipsnio 2 dalies 3, 4, 5 punktuose nurodytais atvejais.

Atsižvelgiant į tai, kad Žemės sklypo-3 kadastriniai matavimai atlikti vadovaujantis Schema, kurioje nebuvo suprojektuoti kelių servitutai, administraciniu aktu nustatyti servituto nebuvo teisinio pagrindo.“

6. Iš VĮ VMU pateiktos informacijos, dokumentų (kopijos) nustatyta:

6.1. Pareiškėjas „[...] dėl žemės sklypo <...>. kreipėsi telefoniniu skambučiu į VĮ VMU Dubravos regioninio padalinio (toliau – Dubravos RP) vyriausiąjį miškininką E. V. [toliau vadinama – Dubravos RP Specialistas], klausdamas, kaip galima būtų suformuoti įvažiavimą į jo valdomą sklypą. Pokalbio metu buvo sutarta, kad Pareiškėjas el. paštu atsiųs situacijos planą, o Dubravos RP specialistai įvertins įvažos įrengimo galimybes.“

6.2. Pareiškėjas 2021 m. kovo 1 d. Dubravos RP Specialistui pateikė prašymą, kuriame nurodyta: „[...] po mūsų pokalbio telefonu siunčiu jums dokumentus dėl privažiavimo į <...>, <...> sklypus“, bei pateikė „situacijos planą ir NŽT [...] jam pateiktą raštą Nr. 8SD-(14.8.125E)“ (toliau vadinama – 2021-03-01 prašymas).

„2021 m. kovo mėn. 3 d. Dubravos RP Specialistas el. paštu pateikė atsakymą [toliau vadinama – 2021-03-03 raštas] Pareiškėjui, kuriame nurodė:

„Dėl Jūsų reikalų kreipiausi į VĮ VMU administracijos specialistus. Vadovaujantis teisės aktais privažiavimas prie sklypo yra formuojamas kartu su žemės dokumentų paruošimu ir šiuos reikalus turėjo sutvarkyti NŽT. VĮ VMU yra valstybinės miško žemės valdytoja patikėjimo teise ir ji jokių sandorių sudaryti negali. Jūsų situacijoje reikia kreiptis dar kartą į NŽT, galbūt [...] tiesiai į Vilnių į jų centrinę administraciją ir išdėstyti visas aplinkybes. Aišku pats galutinis ėjimas iš padėties – kreiptis į teismą.“

6.3. valstybinės reikšmės miškų Žemės sklypo-3 „[...] formavimo metu Žemės sklype-3 nebuvo automobilių kelių, kuriais galima būtų privažiuoti prie Pareiškėjui priklausančių žemės sklypų. Tokių kelių nebuvo nei įrengtų natūroje, nei įregistruotų Nekilnojamojo turto registre, nei pavaizduotų miškų valstybės kadastro žemėlapiuose. Pažymėtina, kad Žemės sklypo-3 teritorija priskirta Valstybinės reikšmės miškų plotams, todėl juose esantys keliai turėtų būti įregistruoti miškų valstybės kadastrė. Miškų valstybės kadastro duomenų bazėje tokių kelių įregistruota nebuvo. Taigi, darytina išvada, kad Žemės sklypo-3 formavimo metu nebuvo daikto, kuriam būtų nustatomas tarnaujantis servitutas pagal CK [...] 4.111 straipsnio nuostatas.“

7. Iš Žemės ūkio ministerijos pateiktos informacijos nustatyta:

„Servitutas yra daiktinė teisė, CK apibrėžiama kaip teisė į svetimą nekilnojamąjį daiktą, suteikiama naudotis tuo svetimu daiktu (tarnaujančiuoju daiktu), arba to daikto savininko teisės naudotis daiktu apribojimas, siekiant užtikrinti daikto, dėl kurio nustatomas servitutas (viešpataujanciojo daikto), tinkamą naudojimą. CK 4.124 straipsnyje reglamentuota, kad servitutą gali nustatyti įstatymai, sandoriai ir teismo sprendimas, o įstatymo numatytais atvejais – administracinis aktas. Žemės servitutai, kaip ir kiti servitutai, gali būti nustatomi 4 pagrindais: įstatymu, sandoriniu, teismo sprendimu ir įstatymo numatytais atvejais – administraciniu aktu. Taip pat CK 4.112 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad servitutu suteikiamos servituto turėtojui konkrečios naudojimosi konkrečiu svetimu daiktu teisės arba atimamos iš tarnaujančiojo daikto savininko konkrečios naudojimosi daiktu teisės. Be to, CK 4.124 straipsnio 3 dalyje nurodyta, kad, nustatant

servitutus, visais atvejais turi būti ir dėl servitutų nustatymo viešpataujančiuoju tampančio daikto savininko valia, išskyrus atvejus, kai servitutą nustato įstatymai ar teismo sprendimas.

Žemės įstatymo 23 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad žemės servitutai nustatomi CK nustatytais pagrindais. Servitutų nustatymo administraciniu aktu atvejai ir tvarka nustatyta Žemės įstatymo 23 straipsnyje, kurio 1 dalyje nurodyta, kad administraciniu aktu servitutus nustato NŽT [...] vadovo arba jo įgalioto teritorinio padalinio vadovo sprendimu, o baigtinis servitutų administraciniu aktu nustatymo sąrašas nurodytas šio įstatymo 23 straipsnio 2 dalyje. Atkreiptinas dėmesys, kad toks servitutas turi būti numatytas teritorijų planavimo dokumente ar žemės valdos projekte.

Žemės įstatymas numato keletą valstybinės žemės patikėjimo teisės subjektų grupių. Žemės įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 1–4 punktuose nurodyti valstybinės žemės patikėtiniai, t. y savivaldybės; centralizuotai valdomo valstybės turto valdytojas; valstybės įmonė Valstybės žemės fondas. Žemės įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 6 punkte nurodoma, jog valstybiniai žemės patikėtiniai gali būti nurodomi kituose įstatymuose. Atskiras sritis reglamentuojantys įstatymai nustato konkrečius subjektus, patikėjimo teisėmis valdančius atitinkamų pagrindinės žemės naudojimo paskirčių žemę.

Žemės įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 5 punktas nurodo, jog kita valstybinės žemės patikėjimo teisės subjektų grupė nurodyta Žemės įstatymo 7 straipsnio 3 dalyje. Šioje įstatymo nuostatoje numatyta, kad Vyriausybės nutarimais valstybinės miško žemės sklypai gali būti perduodami patikėjimo teise Miškų įstatymo nustatytiems subjektams valstybinėms funkcijoms atlikti bei valstybinės žemės sklypai Vyriausybės nutarimais gali būti perduodami patikėjimo teise ir kitiems Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatyme nurodytiems subjektams, kai įstatymais jiems priskiriamos valstybinės funkcijos.

Pažymėtina, jog valstybinės žemės patikėtinių teisių apimtis sudarant sandorius dėl jų valdomų žemės sklypų nėra tapati. Žemės įstatymo 7 straipsnio 5 dalyje nurodoma, kad *Žemės įstatymo 7 straipsnio 3 dalyje nurodyti patikėtiniai negali perduoti miško žemės sklypų ar kitų valstybinės žemės sklypų perduoti ar kitaip perleisti, išnuomoti, perduoti panaudos pagrindais ar perduoti jų naudotis kitu būdu, jų įkeisti ar kitaip suvaržyti daiktinių teisių į juos, jais garantuoti, laiduoti ar kitu būdu užtikrinti savo ir kitų asmenų prievolių įvykdymo*. Vyriausybės nutarime, kuriuo perduodama valstybinė žemė, gali būti nustatyta ir kitų apribojimų valdyti bei naudoti perduotus miško žemės sklypus ar kitus žemės sklypus. Tuo tarpu Žemės įstatymo 7 straipsnio 5 dalis neapriboja valstybinės žemės patikėtinių, nurodytų Žemės įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 1–4 ir 6 punktuose, teisės disponuoti valdomais žemės sklypais ar suvaržyti turimas daiktines teises. Žemės įstatymo 7 straipsnio 5 dalyje, be kitų apribojimų, Žemės įstatymo 7 straipsnio 3 dalyje išvardytiems valstybinės žemės patikėtiniais nurodytas ir draudimas suvaržyti daiktines teises į patikėjimo teise perduotus žemės sklypus. CK 4.9 straipsnio 1 dalis nurodo, jog daiktinės teisės suvaržymais laikomi su daiktu susieti įsipareigojimai. CK 4.111 straipsnio 1 dalis servitutą apibrėžia kaip teisę į svetimą nekilnojamąjį daiktą, suteikiamą naudotis tuo svetimu daiktu (tarnaujančiuoju daiktu), arba to daikto savininko teisės naudotis daiktu apribojimas, siekiant užtikrinti daikto, dėl kurio nustatomas servitutas (viešpataujančio daikto), tinkamą naudojimą.

Pažymėtina, jog valstybinės žemės patikėtinio valdomas žemės sklypas sandorio dėl žemės servitutų pagrindu gali įgyti tiek tarnaujančiojo, tiek viešpataujančiojo daikto statusą. Kai valstybinės žemės patikėtinis sudaro sandorį dėl žemės servituto ir valstybinės žemės patikėtinio valdomas žemės sklypas tampa viešpataujančiuoju daiktu, valstybinės žemės patikėtinio teisės nėra suvaržomos, priešingai – viešpataujančiojo žemės sklypo valdytojas įgyja teises į tretiesiems asmenims priklausantį (tarnaujantį) žemės sklypą, todėl, sudarant servitutų sandorius, kai valstybinės žemės patikėtinio valdomas žemės sklypas įgyja viešpataujančiojo daikto statusą, patikėtinio turimos teisės nėra suvaržomos ir Žemės įstatymo 7 straipsnio 5 dalyje numatytas apibojimas nebūtų pažeidžiamas.

Kai valstybinės žemės patikėtinis sudaro sandorį dėl žemės servituto ir valstybinės žemės patikėtinio valdomas žemės sklypas tampa tarnaujančiuoju daiktu, valstybinės žemės patikėtinio teisės naudotis patikėjimo teise valdomu žemės sklypu yra apribojamos, kadangi tretieji asmenys

įgyja teises į jo valdomą žemės sklypą, o žemės sklypo patikėtinis įgyja papildomų įsipareigojimų, t. y. suvaržomos valstybinės žemės patikėtinio daiktinės teisės.

Atsižvelgiant į tai, *darytina išvada*, kad, vadovaujantis dabar galiojančiomis Žemės įstatymo nuostatomis, valstybinės žemės patikėtiniai sudarant sandorius, kai valstybinės žemės patikėtinio valdomas žemės sklypas tampa tarnaujančiuoju daiktu, būtų pažeidžiamas Žemės įstatymo 7 straipsnio 5 dalyje numatytas draudimas. Todėl, nors vadovaujantis Žemės įstatymo 23 straipsnio 10 dalimi visi valstybinės žemės patikėtiniai turi teisę sudaryti sandorius dėl žemės servitutų, tačiau dėl Žemės įstatymo 7 straipsnio 5 dalyje įtvirtinto draudimo *patikėtiniai, kurie patikėjimo teises į valstybinės žemės sklypus įgijo vadovaujantis Žemės įstatymo 7 straipsnio 3 dalimi (šiuo atveju VĮ VMU), sandorių, kurių pagrindu patikėtinių valdomas žemės sklypas įgytų tarnaujančiojo daikto statusą, sudaryti negali*.

Atsižvelgdami į tai, kad vadovaujantis šiuo metu galiojančių teisės aktų nuostatomis VĮ VMU negali sandoriu sudaryti kelio servituto (tarnaujantis daiktas), o NŽT servitutus nustato tik administraciniu aktu, manome, kad *nagrinėjamu atveju kelio servituto (tarnaujantis daiktas) sandoris gali būti sudaromas teismo sprendimu*.

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

8. Lietuvos Respublikos įstatymai

8.1. Civilinio kodekso (CK):

8.1.1. *4.9 straipsnis* – „Daiktinės teisės suvaržymais laikomi su daiktu susieti įsipareigojimai“;

8.1.2. *4.111 straipsnis* – „1. Servitutas – tai teisė į svetimą nekilnojamąjį daiktą, suteikiama naudotis tuo svetimu daiktu (tarnaujančiuoju daiktu), arba to daikto savininko teisės naudotis daiktu apribojimas, siekiant užtikrinti daikto, dėl kurio nustatomas servitutas (viešpataujančiojo daikto), tinkamą naudojimą“;

8.1.3. *4.124 straipsnis* – „1. Servitutą gali nustatyti įstatymai, sandoriai ir teismo sprendimas, o įstatymo numatytais atvejais – administracinis aktas.“

8.2. Žemės įstatymo:

8.2.1. *7 straipsnis* – „1. Valstybinės žemės patikėjimo teisės subjektai (patikėtiniai) yra: 1) Nacionalinė žemės tarnyba – visos Lietuvos Respublikos valstybinės žemės, išskyrus žemę, kuri šio ir kitų įstatymų nustatyta tvarka patikėjimo teise perduota kitiems subjektams; [...]; 5) kiti šio straipsnio 3 dalyje nurodyti subjektai; 6) kiti įstatymų nustatyti subjektai. [...]. 3. Vyriausybės nutarimais valstybinės miško žemės sklypai gali būti perduodami patikėjimo teise Miškų įstatymo nustatytiems subjektams valstybinėms funkcijoms atlikti. [...]. 5. Šio straipsnio 3 dalyje nurodyti patikėtiniai negali perduotų miško žemės sklypų ar kitų valstybinės žemės sklypų perduoti ar kitaip perleisti, išnuomoti, perduoti panaudos pagrindais ar perduoti jų naudotis kitu būdu, jų įkeisti ar kitaip suvaržyti daiktinių teisių į juos, jais garantuoti, laiduoti ar kitu būdu užtikrinti savo ir kitų asmenų prievolių įvykdymo. Vyriausybės nutarime gali būti nustatyta ir kitų apribojimų valdyti bei naudoti perduotus miško žemės sklypus ar kitus žemės sklypus“;

8.2.2. *23 straipsnis* – 1. Žemės servitutai nustatomi Civilinio kodekso nustatytais pagrindais. Servitutų nustatymo administraciniu aktu atvejais ir tvarka nustatomi šiame straipsnyje. Administraciniu aktu servitutus nustato Nacionalinė žemės tarnyba vadovo arba jo įgalioto teritorinio padalinio vadovo sprendimu. 2. Administraciniu aktu Vyriausybės nustatyta tvarka pagal patvirtintų teritorijų planavimo dokumentų ar žemės valdos projektų sprendinius servitutai nustatomi: 1) valstybinės žemės sklypams, kurie pagal teritorijų planavimo dokumentus ar žemės valdos projektus numatomi gražinti, perduoti ar suteikti nuosavybėn neatlygintinai, numatomi perduoti ar kitaip perleisti; 2) valstybinės žemės sklypams, kurie pagal teritorijų planavimo dokumentus ar žemės valdos projektus numatomi išnuomoti ar perduoti neatlygintinai naudotis; 3) išnuomotiems ar perduotiems neatlygintinai naudotis valstybinės žemės sklypams, taip pat savivaldybių ir privačios

žemės sklypams, kai pagal teritorijų planavimo dokumentus ar žemės valdos projektus numatomas kelio servitutas, suteikiantis teisę įvairiomis transporto priemonėmis privažiuoti ar naudojantis juo kaip pėsčiųjų taku prieiti prie kapinių, rekreacinių ir kitų gyventojų bendram naudojimui skirtų teritorijų bei gamtos ir kultūros paveldo teritorinių kompleksų ir objektų; 4) išnuomotiems ar perduotiems neatlygintinai naudotis valstybinės žemės sklypams, taip pat savivaldybių ir privačios žemės sklypams, kai pagal teritorijų planavimo dokumentus ar žemės valdos projektus numatomas servitutas, suteikiantis teisę tiesti centralizuotus (bendrojo naudojimo) inžinerinės infrastruktūros tinklus (požemines ir antžemines komunikacijas), kelius bei takus, jais naudotis ir juos aptarnauti; 5) valstybinės, savivaldybių ir privačios žemės sklypams, konsoliduotiems (pertvarkytiems) pagal žemės konsolidacijos projektą; 6) valstybinės, savivaldybių ir privačios žemės sklypams, kai Investicijų įstatyme nustatytais atvejais servitutai reikalingi stambiems projektams įgyvendinti. [...]. 10. Valstybinės žemės patikėtiniai turi teisę sudaryti sandorius dėl valstybinės žemės servitutų tais atvejais, kai servitutai negali būti nustatyti administraciniu aktu.“

8.3. Miškų įstatymo:

4 *straipsnis* – „12. Valstybinę miško žemę patikėjimo teise valdo miškų urėdija, valstybinių rezervatų direkcijos, nacionalinių parkų direkcijos, savivaldybės ir kiti juridiniai asmenys. Valstybinės miško žemės sklypai patikėjimo teise perduodami šiems subjektams Vyriausybės nutarimais valstybinėms funkcijoms įgyvendinti Lietuvos Respublikos žemės įstatymo nustatyta tvarka.“

8.4. Seimo kontrolierių įstatymo:

84.1. 12 *straipsnis* – „1. Seimo kontrolieriai tiria pareiškėjų skundus dėl pareigūnų piktnaudžiavimo, biurokratizmo ar kitaip pažeidžiamų žmogaus teisių ir laisvių viešojo administravimo srityje“;

8.4.2. 17 *straipsnis* – „1. Seimo kontrolierius ne vėliau kaip per 7 darbo dienas nuo skundo gavimo dienos priima sprendimą atsisakyti nagrinėti skundą, apie tai informuodamas pareiškėją, jeigu: 6) padaro išvadą, kad skundą nagrinėti tikslinga kitoje institucijoje ar įstaigoje. [...]. 4. Jeigu skundo tyrimo metu paaiškėja šio straipsnio 1 dalyje nurodytos aplinkybės, skundo tyrimas nutraukiamas“;

8.4.3. 19 *straipsnis* – „1. Seimo kontrolierius, vykdydamas savo pareigas, turi teisę: 6) pasitelkti valstybės ir savivaldybių institucijas, įstaigas, valstybės ir savivaldybių įmones, viešąsias įstaigas, kurių dalyvė yra valstybė arba savivaldybė, prašyti jų pateikti išvadas pagal kompetenciją.“

9. Kiti teisės aktai

9.1. Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875 (toliau vadinama – Prašymų ir skundų nagrinėjimo taisyklės):

9.1.1 25 *punktas* – „Prašymai, išskyrus prašymus, į kuriuos, nepažeidžiant asmens, kuris kreipiasi, kitų asmenų ar institucijos interesų, galima atsakyti tą pačią darbo dieną, turi būti išnagrinėjami per 20 darbo dienų nuo prašymo gavimo institucijoje dienos“;

9.1.2. 35 *punktas* – „Atsakymai į prašymus parengiami atsižvelgiant į jo turinį: 35.2. į prašymą pateikti institucijos turimą informaciją atsakoma pateikiant prašomą informaciją Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ar savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo nustatyta tvarka arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys“;

9.1.3. 38 *punktas* – „Atsakyme, kuriame nurodomos atsisakymo suteikti prašomą administracinę paslaugą, informaciją, priimti administracinį sprendimą priežastys, arba institucijos siunčiamame pranešime apie asmens prašymo ar skundo nenagrinėjimo priežastis asmuo ar jo atstovas turi būti informuojamas apie tokio atsakymo apskundimo tvarką, nurodant institucijos (-ų), kuriai (-ioms) gali būti paduotas skundas, pavadinimą (-aus) ir adresą (-us), taip pat terminą (-us), per kurį (-iuos) gali būti pateiktas skundas.“

9.2. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. rugsėjo 15 d. nutarimu Nr. 1120:

7 punktas – „Žemės ūkio ministerijos veiklos tikslai yra: 7.3. formuoti valstybės politiką žemės tvarkymo, žemės reformos, žemėtvarkos, geodezijos, kartografijos, nekilnojamojo turto kadastro, žemės naudojimo valstybinės kontrolės srityse, organizuoti, koordinuoti ir kontroliuoti jos įgyvendinimą.“

Tyrimo išvados

10. Atsižvelgiant į Pareiškėjo atstovo skunde nurodytas aplinkybes, išskirtinos šios skundo dalys:

10.1. dėl kelio servituto nustatymo;

10.2. dėl Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos pareigūnų veiksmų (neveikimo) nagrinėjant Pareiškėjo prašymus;

10.3. dėl valstybės įmonės Valstybinių miškų urėdijos darbuotojų veiksmų (neveikimo) nagrinėjant Pareiškėjo prašymą.

Dėl kelio servituto nustatymo

11. Įvertinus Pareiškėjo atstovo skunde nurodytas aplinkybes, akivaizdu, jog Pareiškėjui yra aktualus kelio servituto (tarnaujančio) Žemės sklypui-3 nustatymo klausimas, nes Pareiškėjas neturi galimybės įvažiuoti į jam nuosavybės teise priklausančius Žemės sklypus / iš jų išvažiuoti.

12. Servitutas, vadovaujantis CK 4.111 straipsnio 1 dalimi, yra teisė į svetimą nekilnojamąjį daiktą, suteikiama naudotis tuo svetimu daiktu (tarnaujančiuoju daiktu), arba to daikto savininko teisės naudotis daiktu apribojimas, siekiant užtikrinti daikto, dėl kurio nustatomas servitutas (viešpataujančiojo daikto), tinkamą naudojimą (pažymos 8.1.2 papunktis). Pagal CK 4.124 straipsnio 1 dalį, servitutas gali būti nustatytas įstatymais, sandoriais ir teismo sprendimais, o įstatymo numatytais atvejais – administraciniu aktu (pažymos 8.1.3 papunktis).

13. Žemės įstatymo 23 straipsnio 1 dalis nustato, kad administraciniu aktu servitutas gali būti nustatytas NŽT vadovo arba jo įgalioto teritorinio padalinio vadovo sprendimu. Minėto straipsnio 2 dalis nustato baigtinį servitutų administraciniu aktu nustatymo sąrašą bei reglamentuoja, kad *servitutai administraciniu aktu nustatomi pagal patvirtintų teritorijų planavimo dokumentų ar žemės valdos projektų sprendinius* (pažymos 8.2.2 papunktis).

Pažymėtina, kad nagrinėjamu atveju kelio servitutas (tarnaujantis daiktas) Žemės sklypui-3 administraciniu aktu, t. y. NŽT vadovo arba jo įgalioto teritorinio padalinio vadovo sprendimu, negali būti nustatytas, nes, kaip skundo tyrimo metu informavo NŽT, servitutas (tarnaujantis daiktas) nėra (nebuvo) numatytas teritorijų planavimo dokumento ar žemės valdos projekto sprendiniuose (pažymos 5.2 punktas).

14. Žemės įstatymo 7 straipsnio 3 dalis reglamentuoja, kad valstybinės miško žemės sklypai Vyriausybės nutarimais gali būti perduodami patikėjimo teise Miškų įstatymo nustatytiems subjektams valstybinėms funkcijoms atlikti (pažymos 8.2.1 papunktis). Pagal Miškų įstatymo 4 straipsnio 12 dalį, valstybinę miško žemę patikėjimo teise valdo miškų urėdija, valstybinių rezervatų direkcijos, nacionalinių parkų direkcijos, savivaldybės ir kiti juridiniai asmenys (pažymos 8.3 punktas).

Žemės sklypas-3, su kuriuo ribojasi Pareiškėjui nuosavybės teise priklausančys Žemės sklypai, vadovaujantis Vyriausybės 2017 m. gruodžio 20 d. nutarimu Nr. 1077, „Dėl valstybinės miškų ūkio paskirties žemės sklypų perdavimo patikėjimo teise valstybės įmonei valstybinių miškų

urėdijai“, 2018 m. sausio 8 d. perdavimo ir priėmimo aktu Nr. 1DPS-55-(4.27.)/VD-1 buvo perduotas patikėjimo teise valdyti VĮ VMU (pažymos 5.5 punktą).

Žemės įstatymo 23 straipsnio 10 dalis reglamentuoja, kad valstybinės žemės patikėtiniai turi teisę sudaryti sandorius dėl valstybinės žemės servitutų tais atvejais, kai servitutai negali būti nustatyti administraciniu aktu (pažymos 8.2.2 papunktis), tačiau, pagal Žemės įstatymo 7 straipsnio 5 dalį, Žemės įstatymo 7 straipsnio 3 dalyje nurodyti patikėtiniai (vienas iš jų – miškų urėdija) negali perduotų miško žemės sklypų parduoti, įkeisti ar kitaip suvaržyti daiktinių teisių (8.2.1 papunktis).

Taigi, vadovaujantis pirmiau minėtų teisės aktų nuostatomis, VĮ VMU negali parduoti, įkeisti ar kitaip suvaržyti daiktinių teisių (pvz.: sudaryti sandorį dėl kelio servituto (tarnaujančio) nustatymo) į jai patikėjimo teise perduotą valdyti Žemės sklypą-3. Pažymėtina, kad analogišką išvadą pateikė ir Žemės ūkio ministerija, t. y. institucija, kurios vienas iš veiklos tikslų yra formuoti valstybės politiką žemės tvarkymo, žemės reformos, žemėtvarkos srityse, organizuoti, koordinuoti ir kontroliuoti jos įgyvendinimą (pažymos 9.2 punktą), nurodydama:

„Kai valstybinės žemės patikėtinis sudaro sandorį dėl žemės servituto ir valstybinės žemės patikėtinio valdomas žemės sklypas tampa tarnaujančiuoju daiktu, valstybinės žemės patikėtinio teisės naudotis patikėjimo teise valdomu žemės sklypu yra apribojamos, kadangi tretieji asmenys įgyja teises į jo valdomą žemės sklypą, o žemės sklypo patikėtinis įgyja papildomų įsipareigojimų, t. y. suvaržomos valstybinės žemės patikėtinio daiktinės teisės. [...] vadovaujantis dabar galiojančiomis Žemės įstatymo nuostatomis, valstybinės žemės patikėtiniai sudarant sandorius, kai valstybinės žemės patikėtinio valdomas žemės sklypas tampa tarnaujančiuoju daiktu, būtų pažeidžiamas Žemės įstatymo 7 straipsnio 5 dalyje numatytas draudimas. Todėl, nors vadovaujantis Žemės įstatymo 23 straipsnio 10 dalimi visi valstybinės žemės patikėtiniai turi teisę sudaryti sandorius dėl žemės servitutų, tačiau dėl Žemės įstatymo 7 straipsnio 5 dalyje įtvirtinto draudimo patikėtiniai, kurie patikėjimo teises į valstybinės žemės sklypus įgijo vadovaujantis Žemės įstatymo 7 straipsnio 3 dalimi (šiuo atveju VĮ VMU), sandorių, kurių pagrindu patikėtinis valdomas žemės sklypas įgytų tarnaujančiojo daikto statusą, sudaryti negali“ (pažymos 7 punktą).

15. Atsižvelgiant į tai, kad nagrinėjamu atveju NŽT negali administraciniu aktu nustatyti kelio servituto (tarnaujančio daikto) Žemės sklypui-3, nes NŽT servitutus administraciniu aktu turi teisę nustatyti tik Žemės įstatymo 23 straipsnio 2 dalyje nustatytais atvejais (pažymos 13 punktą), į tai, kad VĮ VMU, kaip Žemės sklypo-3 patikėtinis, vadovaujantis Žemės įstatymo 7 straipsnio 5 dalimi, neturi teisės sudaryti sandorio dėl kelio servituto (tarnaujančio daikto) nustatymo (pažymos 14 punktą), klausimas dėl kelio servituto (tarnaujančio daikto) Žemės sklypui-3 nustatymo sprendinąs teisime.

16. Seimo kontrolierių įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 6 punktą bei 17 straipsnio 4 dalis, nustato, kad Seimo kontrolierius priima sprendimą nutraukti skundo tyrimą, jeigu skundo tyrimo metu padaro išvadą, kad skundą nagrinėti tikslinga kitoje institucijoje ar įstaigoje (pažymos 8.4.2 papunktis). Atsižvelgiant į tai, kad servituto nustatymo klausimo sprendimas galimas tik teisime, skundo dalies dėl servituto nustatymo, vadovaujantis pirmiau minėtomis teisės akto nuostatomis, tyrimas nutrauktinas.

17. Atkreiptinas Pareiškėjo dėmesys į tai, kad Lietuvos Respublikos Seimui yra pateiktas Lietuvos Respublikos žemės įstatymo Nr. I-446 7, 9 ir 23 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas (reg. Nr. 21-22237(2)), kurio 1 straipsniu yra numatyta pakeisti Žemės įstatymo 7 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„5. Šio straipsnio 3 dalyje nurodyti patikėtiniai negali perduotų miško žemės sklypų ar kitų valstybinės žemės sklypų parduoti ar kitaip perleisti, išnuomoti, perduoti panaudos pagrindais ar perduoti jų naudotis kitu būdu, jų įkeisti ar kitaip suvaržyti daiktinių teisių į juos, išskyrus sandorius dėl žemės servitutų, jais garantuoti, laiduoti ar kitu būdu užtikrinti savo ir kitų asmenų prievolių

įvykdymo. Vyriausybės nutarime gali būti nustatyta ir kitų apribojimų valdyti bei naudoti perduotus miško žemės sklypus ar kitus žemės sklypus.“

Dėl Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos pareigūnų veiksmų (neveikimo) nagrinėjant Pareiškėjo prašymus

18. Atsižvelgiant į skundo tyrimo metu gautą informaciją, dokumentus (kopijas), teisinį reglamentavimą, pacituotą pažymos 8–9 punktuose, susijusius su NŽT pareigūnų veiksmais (neveikimu) nagrinėjant Pareiškėjo prašymus, konstatuotina:

18.1. Prašymų ir skundų nagrinėjimo taisyklių 25 punktas nustato, kad prašymai turi būti išnagrinėjami per 20 darbo dienų nuo prašymo gavimo institucijoje dienos (pažymos 9.1.1 papunktis).

Pareiškėjo 2021 m. vasario 9 d. Prašymas-1 NŽT Skyriuje užregistruotas 2021 m. vasario 10 d., į jį atsakymas pateiktas NŽT Skyriaus 2021 m. vasario 26 d. Raštu-1 (pažymos 5.1. 5.2 punktai), t. y. NŽT Skyriaus atsakymas Pareiškėjui pateiktas *nepažeidžiant* prašymų nagrinėjimo termino.

Pareiškėjo 2021 m. kovo 29 d. Prašymas-2 NŽT Skyriuje užregistruotas 2021 m. kovo 30 d., į jį atsakymas pateiktas NŽT Skyriaus 2021 m. balandžio 20 d. Raštu-2 (pažymos 5.3, 5.4 punktai), t. y. NŽT Skyriaus atsakymas Pareiškėjui pateiktas *nepažeidžiant* prašymų nagrinėjimo termino;

18.2. Prašymų ir skundų nagrinėjimo taisyklių 38 punktas nustato, kad atsakyme, kuriame nurodomos atsisakymo suteikti prašomą administracinę paslaugą, informaciją, priimti administracinį sprendimą priežastys, arba institucijos siunčiamame pranešime apie asmens prašymo ar skundo nenagrinėjimo priežastis asmuo ar jo atstovas turi būti informuojamas apie tokio atsakymo apskundimo tvarką, nurodant institucijos (-ų), kuriai (-ioms) gali būti paduotas skundas, pavadinimą (-us) ir adresą (-us), taip pat terminą (-us), per kurį (-iuos) gali būti pateiktas skundas (pažymos 9.1.3 papunktis).

NŽT Skyrius Rašte-1 ir Rašte-2 nurodė, kad pateikti atsakymai per 20 darbo dienų nuo jų priėmimo gali būti skundžiami NŽT direktoriui Lietuvos Respublikos žemės reformos įstatymo 18 straipsnio ir Išankstinio ginčų nagrinėjimo NŽT ne teismo tvarka taisyklių, patvirtintų NŽT direktoriaus 2010 m. rugsėjo 7 d. įsakymu Nr. 1P-90 „Dėl Išankstinio ginčų nagrinėjimo NŽT ne teismo tvarka taisyklių patvirtinimo“, nustatyta tvarka (pažymos 5.2, 5.4 punktai), t. y., NŽT Skyrius informavo Pareiškėją apie pateiktų atsakymų apskundimo tvarką bei terminą, tačiau *nenurodė institucijos, kuriai gali būti paduotas skundas, adresu;*

18.3. Prašymų ir skundų nagrinėjimo taisyklių 35.2 punktas reglamentuoja, kad į prašymą pateikti institucijos turimą informaciją atsakoma pateikiant prašomą informaciją Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ar savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo nustatyta tvarka arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys (pažymos 9.1.2 papunktis).

Įvertinus Pareiškėjo Prašymo-1 turinį nustatyta, kad Pareiškėjas Prašyme-1 prašė suteikti informaciją, kur „pagal dokumentus yra numatyti įvažiavimo / išvažiavimo keliai į / iš Žemės sklypus“ (pažymos 5.1 punktas), o ne priimti sprendimą (pvz.: dėl kelio servituto nustatymo).

Pažymėtina, kad NŽT Skyrius Raštu-1 suteikė Pareiškėjui jo Prašyme-1 prašytą informaciją, t. y., paaiškino, kur (pagal dokumentus) yra numatyti įvažiavimai į Žemės sklypą-1 ir Žemės sklypą-2 / išvažiavimas arba išvažiavimai iš jų. NŽT Skyriaus Raštu-1 Pareiškėjas buvo informuotas ir apie tai, kad Žemės sklypui-3, kurį patikėjimo teise valdo VĮ VMU, kelio servitutai (tarnaujantys daiktai), suteikiantys teisę važiuoti transporto priemonėmis per Žemės sklypą-3, teritorijų planavimo dokumento ar žemės valdos projekto sprendiniuose nenumatyti; paaiškino priežastis, dėl kurių NŽT negali nustatyti kelio servituto (tarnaujantis daiktas) Žemės sklypui-3 administraciniu aktu (pateikiamą informaciją pagrindė teisės aktų nuostatomis) (pažymos 5.2 punktas).

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad NŽT Skyrius Raštu-1 Pareiškėjui taip pat paaiškino, kad valstybinės žemės patikėtiniai, vadovaujantis Žemės įstatymo 23 straipsnio 10 dalimi, turi teisę sudaryti sandorius dėl valstybinės žemės servitutų, todėl sandorį dėl kelio servituto (tarnaujančio daikto) nustatymo Žemės sklypui-3 turėtų sudaryti VĮ VMU (pažymos 5.2 punktą). Atsižvelgiant į tai kas išdėstyta šios pažymos 14 punkte, t. y. į tai, kad VĮ VMU, kaip Žemės sklypo-3 patikėtinis, neturi teisės sudaryti sandorio dėl kelio servituto (tarnaujančio daikto) nustatymo Žemės sklypui-3, darytina išvada, kad NŽT Skyrius teikdamas informaciją Pareiškėjui neįvertino Žemės įstatymo 7 straipsnio 5 dalies nuostatų ir Rašte-1 nurodydamas, jog sandorį dėl kelio servituto (tarnaujančio daikto) nustatymo turi teisę sudaryti VĮ VMU (pažymos 5.2 punktas), *suteikė Pareiškėjui klaidinančią informaciją.*

Įvertinus Pareiškėjo Prašymo-2 turinį nustatyta, kad Pareiškėjas Prašyme-2 prašė suteikti informaciją: „[...] išsiaiškinti, kas yra atsakingas mano atveju už priklausantį privažiavimą į esančią nuosavybę?“, ir imtis veiksmų siekiant „[...] nustatyti galimybę į jo patekimą“ (pažymos 5.3 punktas).

NŽT Skyrius Rašte-2, be kitos informacijos, pakartotinai informavo Pareiškėją, kad sandorį dėl kelio servituto (tarnaujančio daikto) nustatymo turi teisę sudaryti Žemės sklypo-3 patikėtinis – VĮ VMU (pažymos 5.4 punktas), t. y. *Pareiškėjui vėl buvo suteikta klaidinanti informacija.*

19. Atsižvelgiant į tai, kad NŽT Skyrius Pareiškėjo Prašymo-1 ir Prašymo-2 nagrinėjimo metu neįvertino Žemės įstatymo 7 straipsnio 5 dalies nuostatų ir Rašte-1 bei Rašte-2 suteikė Pareiškėjui klaidinančią informaciją, skundo dalis dėl NŽT pareigūnų veiksmų (neveikimo) nagrinėjant Pareiškėjo prašymus pripažintina pagrįsta.

Dėl valstybės įmonės Valstybinių miškų urėdijos darbuotojų veiksmų (neveikimo) nagrinėjant Pareiškėjo prašymą

20. Atsižvelgiant į skundo tyrimo metu gautą informaciją, dokumentus (kopijas), teisinį reglamentavimą, pacituotą pažymos 8–9 punktuose, susijusius su VĮ VMU darbuotojų veiksmais (neveikimu) nagrinėjant Pareiškėjo prašymą, konstatuotina:

20.1. Pareiškėjas, kaip nurodė VĮ VMU, žodžiu (telefonu) kreipėsi į VĮ VMU dėl informacijos gavimo, t. y. klausė, „kaip galima būtų suformuoti įvažiavimą į jo valdomą sklypą“ (pažymos 6.1 punktas);

20.2. Pareiškėjas 2021-03-01 prašymu VĮ VMU Dubravos RP pateikė dokumentus („situacijos planą“, NŽT rašto kopiją) (pažymos 6.2 punktas).

21. Atsižvelgiant į tai, kad Pareiškėjas:

21.1. į VĮ VMU Dubravos RP Specialistą dėl įvažiavimo į Žemės sklypus / išvažiavimo iš jų įrengimo kreipėsi žodžiu (telefonu);

21.2. 2021-03-01 prašyme nenurodė jokios informacijos, nesuformulavo jokių prašymų, o tik pateikė dokumentų kopijas,

Seimo kontrolierius pažymi, jog neturi objektyvių galimybių įvertinti Pareiškėjo VĮ VMU Dubravos RP Specialistui žodžiu pateikto prašymo turinio ir nustatyti, ko Pareiškėjas prašė VĮ VMU (pvz.: suteikti informaciją; sudaryti sandorį dėl kelio servituto nustatymo). Nesant galimybės nustatyti Pareiškėjo prašymo turinio, Seimo kontrolierius negali įvertinti ir VĮ VMU 2021-03-03 raštu Pareiškėjui pateikto atsakymo.

Atsižvelgiant į tai, Pareiškėjo skundo dalies dėl VĮ VMU darbuotojų veiksmų (neveikimo) nagrinėjant Pareiškėjo prašymą tyrimas nutrauktinas.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAI

22. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia:

X skundo dalies dėl kelio servituto nustatymo tyrimą nutraukti.

23. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia:

X skundo dalį dėl Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos pareigūnų veiksmų (neveikimo) nagrinėjant Pareiškėjo prašymus pripažinti pagrįsta.

24. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia:

X skundo dalies dėl valstybės įmonės Valstybinių miškų urėdijos darbuotojų veiksmų (neveikimo) nagrinėjant Pareiškėjo prašymą tyrimą nutraukti.

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

25. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 14, 17 punktais, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos direktoriui Laimonui Čiakui rekomenduoja:

25.1. atkreipti dėmesį į tai, kad Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos Kauno miesto skyriaus pareigūnai Pareiškėjui pateiktuose atsakymuose nenurodė išsamios pateiktų atsakymų apskundimo tvarkos, t. y. nenurodė institucijos, kuriai gali būti pateikiamas skundas, kontaktų (pažymos 18.2 punktas);

25.2. atkreipti dėmesį į tai, kad Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos Kauno miesto skyriaus pareigūnai nagrinėdami Pareiškėjo Prašymą-1 ir Prašymą-2 neįvertino Lietuvos Respublikos žemės įstatymo 7 straipsnio 5 dalies nuostatų ir Pareiškėjui pateiktuose atsakymuose suteikė klaidinančią informaciją (pažymos 18.3 punktas);

25.3. supažindinti Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos ir teritorijų padalinių darbuotojus su Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos pateikta nuomone dėl valstybinės žemės patikėtinių galimybės sudaryti sandorius dėl kelio servitutų nustatymo (pažymos 7 punktas).

Primename, kad Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, jog informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), **bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.**

Apie rekomendacijų nagrinėjimo rezultatus prašytume informuoti **Pareiškėją ir Seimo kontrolierių** (Seimo kontrolieriui pateikti **informaciją pagrindžiančius dokumentus**).

Seimo kontrolierių Augustiną Normantą pavaduojanti
Seimo kontrolierė

Milda Vainiutė